

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Gospić

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI

VATROGASNA ZAJEDNICA GRADA OTOČCA

Gospić, prosinac 2010.

S A D R Ž A J

stranica

I.	PODACI O ZAJEDNICI	2
	Djelokrug rada i unutarnje ustrojstvo	2
	Financijski izvještaji	2
II.	REVIZIJA ZA 2009.	5
	Ciljevi i područja revizije	5
	Metode i postupci revizije	5
	Nalaz za 2009.	6
III.	MIŠLJENJE	9

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Gospić

Klasa: 041-01/10-04/2
Urbroj: 613-11-10-5

Gospić, 22. prosinca 2010.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ FINANCIJSKOJ REVIZIJI
VATROGASNE ZAJEDNICE GRADA OTOČCA
ZA 2009.

Na temelju odredbi članaka 4. i 7. Zakona o državnoj reviziji (Narodne novine 49/03 - pročišćeni tekst i 177/04), obavljena je financijska revizija kojom su obuhvaćeni financijski izvještaji i poslovanje Vatrogasne zajednice grada Otočca (dalje u tekstu: Zajednica) za 2009.

Revizija je obavljena u razdoblju od 11. studenoga do 22. prosinca 2010.

Postupci revizije su provedeni u skladu s INTOSAI revizijskim standardima (Narodne novine 93/94) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

I. PODACI O ZAJEDNICI

Djelokrug rada i unutarnje ustrojstvo

Zajednica je dobrovoljna, stručna, humanitarna i nestranačka udruga u području vatrogasne djelatnosti od interesa za Republiku Hrvatsku. Vatrogasni savez općine Otočac je osnovan 1983., a izmjena naziva u Vatrogasna zajednica grada Otočca obavljena je u svibnju 1995.

Zajednica je upisana u Registar udruga Ličko - senjske županije 1998. pod registarskim brojem udruge 09000129. Sjedište Zajednice je u Otočcu, Čirila i Metoda 5. U Zajednicu je udruženo pet dobrovoljnih vatrogasnih društava u kojima je prema matičnoj evidenciji članstva u 2009. bilo 100 članova. Osnivač Zajednice je Grad Otočac (dalje u tekstu: Osnivač). Zajednica je osnovana na temelju odredbi Zakona o vatrogastvu (Narodne novine 139/04 - pročišćeni tekst, 174/04, 38/09 i 80/10) u cilju unapređivanja, organiziranja i djelovanja dobrovoljnog vatrogastva, te promicanja interesa udruga dobrovoljnih vatrogasaca na području grada Otočca, te općina Brinje i Vrhovine. Područna vatrogasna zajednica nije osnovana. Zajednica se financira prihodima iz državnog proračuna, proračuna Osnivača, te naknade za korištenje općekorisnih funkcija šuma i premijama osiguranja od društava za osiguranje.

Tijela Zajednice su skupština, predsjedništvo, zapovjedništvo, nadzorni odbor, te predsjednik, zapovjednik i tajnik zajednice. Prema Statutu Zajednice, skupština je najviše tijelo upravljanja Zajednicom, a predsjedništvo je izvršno tijelo. Predsjednik Zajednice po dužnosti je predsjednik predsjedništva i skupštine. Nadzorni odbor broji tri člana od kojih dva bira skupština, a jednog predsjedništvo. Zakonski zastupnik Zajednice (predsjednik) je do svibnja 2009. Ivan Vičić, a od svibnja 2009. predsjednik Zajednice je Ivan Marković. Zapovjednik Zajednice je Marinko Krmec. Zajednica koncem 2009. nema zaposlenih, a šest sezonskih vatrogasaca bilo je zaposleno u razdoblju od lipnja do rujna 2009.

Financijski izvještaji

Zajednica vodi poslovne knjige i sastavlja financijske izvještaje prema odredbama Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija (Narodne novine 10/08 i 07/09). Sastavljeni su sljedeći financijski izvještaji: Bilanca, Račun prihoda i rashoda, te Skraćeni račun prihoda i rashoda.

a) Izvještaj o prihodima i rashodima

Prema podacima iskazanim u Izvještaju o prihodima i rashodima, ukupni prihodi su planirani u iznosu 1.691.000,00 kn, a ostvareni su u iznosu 1.793.581,00 kn što je za 102.581,00 kn ili 6,1% više od plana.

U tablici broj 1 daju se podaci o planiranim i ostvarenim prihodima za 2009.

Tablica broj 1

Planirani i ostvareni prihodi za 2009.

Redni broj	Prihodi	Planirano	Ostvareno	Ostvarenje u %	u kn
					Udjel ostvarenja u %
1	2	3	4	5	6
1.	Prihodi od prodaje roba i pružanja usluga	0,00	50.000,00	-	2,8
2.	Prihodi od članarina i članskih doprinosa	9.000,00	10.054,00	111,7	0,6
3.	Prihodi po posebnim propisima	750.000,00	703.415,00	93,8	39,2
4.	Prihodi od imovine	2.000,00	551,00	27,6	-
5.	Prihodi od donacija	930.000,00	1.029.561,00	110,7	57,4
	Ukupno	1.691.000,00	1.793.581,00	106,1	100,0

Najznačajniji udjel u ukupnim prihodima imaju donacije u iznosu 1.029.561,00 kn i prihodi po posebnim propisima u iznosu 703.415,00 kn.

Donacije se odnose na prihode od Osnivača u iznosu 906.121,00 kn i na prihode od Vatrogasne zajednice Ličko-senjske županije u iznosu 123.440,00 kn. Prihodi po posebnim propisima u iznosu 703.415,00 kn se odnose na udio u naknadi za korištenje opće korisnih funkcija šuma. Prihodi su utrošeni za predviđene namjene.

Prema podacima iz Izvještaja o prihodima i rashodima ukupni rashodi su planirani u iznosu 1.691.000,00 kn, a izvršeni su u iznosu 1.836.655,00 kn, što je za 145.655,00 kn ili 8,6% više od planiranih. Financijskim planom za 2009. rashodi nisu planirani prema vrstama rashoda iz računskog plana već su planirani ukupni rashodi za pojedina dobrovoljna vatrogasna društva, te nije moguće praćenje ostvarenja plana po vrstama rashoda prema računskom planu za neprofitne organizacije.

U tablici broj 2 daju se podaci o izvršenim rashodima za 2009.

Tablica broj 2

Izvršeni rashodi za 2009.

Redni broj	Rashodi	Izvršeno	u kn
			Udjel izvršenja u %
1	2	3	4
1.	Rashodi za zaposlene	173.225,00	9,4
2.	Materijalni rashodi	21.227,00	1,2
3.	Financijski rashodi	1.282,00	0,1
4.	Donacije	1.640.921,00	89,3
	Ukupno	1.836.655,00	100,0
	Manjak prihoda	43.074,00	-

Manjak prihoda za 2009. iznosi 43.074,00 kn. Iz prethodnih godina prenesen je višak prihoda u iznosu 213.314,00 kn, te višak prihoda raspoloživ u sljedećem razdoblju iznosi 170.240,00 kn (sredstva od naknade za korištenje opće korisnih funkcija šuma).

Vrijednosno najznačajniji su rashodi za donacije 1.640.921,00 kn i odnose se na transfere dobrovoljnim vatrogasnim društvima za plaće i druge rashode na temelju podnesenih zahtjeva dobrovoljnih vatrogasnih društava. Ovi rashodi odnose se na tri dobrovoljna vatrogasna društva na području grada Otočca 1.160.828,00 kn, te dobrovoljno vatrogasno društvo općine Brinje 196.956,00 kn i općine Vrhovine 105.512,00 kn.

Rashodi za zaposlene se odnose na neto plaće 88.265,00 kn, poreze i doprinose 55.723,00 kn, te na troškove ugovora o djelu 29.237,00 kn. Materijalni rashodi se odnose na naknade troškova zaposlenima, rashode za materijal i energiju i na rashode za usluge.

b) Bilanca

Prema podacima iz Bilance na dan 31. prosinca 2009., ukupna vrijednost imovine, te obveza i vlastitih izvora iskazana je u iznosu 170.241,00 kn.

U tablici broj 3 daju se podaci o vrijednosti imovine, obveza i vlastitih izvora početkom i koncem 2009.

Tablica broj 3

Vrijednost imovine, obveza i vlastitih izvora
početkom i koncem 2009.

u kn

Redni broj	Opis	1. siječnja	31. prosinca	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Financijska imovina	213.314,00	170.241,00	79,8
1.1.	Novčana sredstva	213.314,00	170.241,00	79,8
	Ukupno imovina	213.314,00	170.241,00	79,8
2.	Vlastiti izvori	213.314,00	170.241,00	79,8
	Ukupno obveze i vlastiti izvori	213.314,00	170.241,00	79,8

Vrijednost imovine na početku kao i na koncu 2009. odnosi se na stanje novčanih sredstava koja su manja za 43.073,00 kn ili 20,2% u odnosu na početak godine kada su iskazana u iznosu 213.314,00 kn. Zajednica nema iskazanih potraživanja niti obveza.

II. REVIZIJA ZA 2009.

Ciljevi i područja revizije

Ciljevi revizije su:

- utvrditi istinitost i vjerodostojnost finansijskih izvještaja i poslovnih knjiga,
- analizirati ostvarenje prihoda, rashoda i plana,
- provjeriti usklađenost poslovanja sa zakonima i drugim propisima,
- provjeriti i ocijeniti učinkovitost korištenja sredstava, te
- provjeriti druge aktivnosti vezane uz poslovanje neprofitne organizacije.

Područja revizije su određena prema kriteriju značajnosti i na temelju procjene rizika pojave nepravilnosti.

Metode i postupci revizije

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza proučena je i analizirana pravna regulativa, te dokumentacija i informacije o poslovanju Zajednice. Ocijenjeno je funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola radi određivanja revizijskog pristupa. Uspoređeni su podaci iskazani u finansijskim izvještajima s podacima iz ranijeg razdoblja i s podacima iz plana, s ciljem utvrđivanja područja rizika. Također, kod utvrđivanja područja rizika, korištene su objave u tisku. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakonskih propisa, te pravila, procedura i drugih internih akata. Za izračun i analizu značajnih pokazatelja, omjera i trendova primjenjeni su odgovarajući analitički postupci. Obavljena je detaljna provjera vrijednosno značajnih stavki na pojedinim računima, dok su brojnije, vrijednosno manje značajne stavke testirane metodom uzorka. Za potrebe revizije korišteni su izvještaji vezani uz pojedine aktivnosti i subjekt u cjelini. Provjerena je dokumentacija u vezi obračuna plaća, obračuna ugovora o djelu i druga dokumentacija. Obavljeni su razgovori s predsjednikom i tajnikom Zajednice, te su pribavljeni obrazloženja odgovorne osobe o usklađivanju Statuta Zajednice s odredbama Zakona o vatrogastvu, evidentiranju imovine i potraživanja u poslovnim knjigama, te o obavljanju godišnjeg popisa imovine i obveza.

Nalaz za 2009.

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: sustav unutarnjih finansijskih kontrola, unutarnje ustrojstvo i djelokrug rada, finansijski izvještaji, planiranje i računovodstveno poslovanje, prihodi, rashodi, imovina, obveze, te postupci javne nabave.

Obavljenom revizijom su utvrđene nepravilnosti i propusti koji se odnose na unutarnje ustrojstvo i djelokrug rada, računovodstveno poslovanje i prihode.

1. Unutarnje ustrojstvo i djelokrug rada

- 1.1. Zajednica je osnovana u cilju unapređivanja, organiziranja i djelovanja dobrovoljnog vatrogastva, te promicanja interesa udruga dobrovoljnih vatrogasaca na području tri jedinice lokalne samouprave i to grada Otočca, te općina Brinje i Vrhovine. U Zajednicu su, pored tri dobrovoljna vatrogasna društva s područja grada Otočca, udruženi po jedno dobrovoljno vatrogasno društvo s područja općine Brinje, te jedno s područja općine Vrhovine. Prema odredbi članak 16. Zakona o vatrogastvu dobrovoljna vatrogasna društva, se udružuju u vatrogasnu zajednicu općine odnosno grada. Dvije ili više jedinica lokalne samouprave mogu sporazumno osnovati zajedničku vatrogasnu zajednicu (područna vatrogasna zajednica) u koju se udružuju dobrovoljna vatrogasna društva, s njihovih područja. Ako na području općine ili grada nije osnovana vatrogasna zajednica odnosno nije osnovana područna vatrogasna zajednica, dobrovoljna vatrogasna društva, izravno se udružuju u vatrogasnu zajednicu županije.

S obzirom da na području općina Brinje i Vrhovine nisu osnovane općinske vatrogasne zajednice, odnosno jedinice lokalne samouprave nisu osnovale područnu vatrogasnu zajednicu, a dobrovoljna vatrogasna društva navedenih općina nisu izravno udružena u vatrogasnu zajednicu županije, potrebno je uskladiti Statut, odnosno unutarnje ustrojstvo Zajednice s odredbama Zakona o vatrogastvu.

Statut je temeljni opći akt kojim se uređuje područje djelovanja Zajednice, a donijela ga je skupština u siječnju 1998. Tijela Zajednice su skupština, predsjedništvo, zapovjedništvo, nadzorni odbor, te predsjednik, zapovjednik i tajnik zajednice.

Statutom nije utvrđen broj članova predsjedništva Zajednice, a prema zapisnicima predsjedništva Zajednice, predsjedništvo ima predsjednika, zamjenika i četiri člana (predsjednici udruženih društava).

Prema Statutu Zajednice, skupštinu sačinjavaju izabrani članovi u članicama Zajednice (na svakih deset članova Zajednice bira se jedan član skupštine), te tri člana koja bira predsjedništvo Zajednice, odnosno prema postojećem broju članova dobrovoljnih vatrogasnih društava, skupština treba imati 13 članova. Na sjednicama skupštine je delegirano 20 članova, odnosno stvarni broj članova skupštine ne odgovara u Statutu utvrđenom broju i načinu imenovanja članova skupštine Zajednice.

Državni ured za reviziju nalaže uskladiti Statut i ustroj Zajednice s odredbama Zakona o vatrogastvu, te imenovati tijela Zajednice u skladu s donesenim statutom.

- 1.2. *Zajednica je prihvatile nalaz Državnog ureda za reviziju i navodi da je u pripremi donošenje novog Statuta Zajednice kojim će se urediti i unutarnje ustrojstvo Zajednice u skladu s odredbama Zakona o vatrogastvu.*

2. Računovodstveno poslovanje

- 2.1. Zajednica vodi poslovne knjige i sastavlja finansijske izvještaje prema odredbama Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija.

Za 2009. sastavljeni su sljedeći finansijski izvještaji: Bilanca, Račun prihoda i rashoda, Skraćeni račun prihoda i rashoda, dok Bilješke uz finansijske izvještaje nisu sastavljene. Navedeno nije u skladu s odredbom članka 65. Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija prema kojoj su finansijski izvještaji, Bilanca, Račun prihoda i rashoda, Skraćeni račun prihoda i rashoda, te Bilješke uz finansijske izvještaje.

Rashodi za ugovore o djelu u iznosu 29.237,00 kn evidentirani su u okviru rashoda za zaposlene, što nije u skladu se odredbom članka 54. Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija prema kojoj se naknade drugim osobama izvan radnog odnosa (naknade za rad i davanja uz naknade za rad) evidentiraju u okviru materijalnih rashoda.

U poslovnim knjigama Zajednice nije evidentirana oprema u vrijednosti 47.843,00 kn, te potraživanja od naknade za korištenje opće korisnih funkcija šuma u iznosu 317.343,00 kn. Prema obračunu javnog trgovačkog društva za gospodarenje šumama i šumskim zemljишtem u Republici Hrvatskoj ukupna potraživanja Zajednice za 2009. iznosila su 814.763,00 kn. Tijekom 2009. naplaćena su potraživanja u iznosu 497.420,00 kn (naplaćena su i potraživanja za 2008. u iznosu 205.995,00 kn), te potraživanja Zajednice koncem 2009. iznose 317.343,00 kn. Navedeno nije u skladu s odredbom članka 4. Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija prema kojoj su neprofitne organizacije obvezne u svom knjigovodstvu osigurati podatke pojedinačno po vrstama prihoda i rashoda, te o stanju imovine, obveza i vlastitih izvora. U tijeku obavljanja revizije (studenzi 2010.), navedena oprema evidentirana je u poslovnim knjigama Zajednice, a potraživanja su naplaćena tijekom 2010.

Popis imovine i obveza propisan je odredbama članaka 13., 14. i 15. Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija. Neprofitne organizacije su dužne popisati imovinu i obveze, te navesti njihove pojedinačne vrijednosti na koncu svake poslovne godine na datum sastavljanja bilance radi usklađenja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem. Popis imovine i obveza (novčana sredstva u iznosu 170.241,00 kn, oprema 47.843,00 kn i potraživanja u iznosu 317.343,00 kn) na koncu 2009. nije obavljen, što nije u skladu s odredbama Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija.

Državni ured za reviziju nalaže sastavljanje finansijskih izvještaja, evidentiranje imovine, rashoda i potraživanja, te obavljanje popisa imovine i obveza u skladu s odredbama Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija.

- 2.2. *Zajednica je prihvatile nalaz Državnog ureda za reviziju i navodi da izvješća koja Hrvatska vatrogasna zajednica dobiva od javnog trgovačkog društva za gospodarenje šumama i šumskim zemljишtem u Republici Hrvatskoj ne sadrže podatke o nenaplaćenim potraživanjima već samo iznos uplaćenih sredstava tijekom tekuće godine, te Zajednica do vremena izrade finansijskih izvještaja nema podataka o visini nenaplaćenih potraživanja.*

3. Prihodi

- 3.1. Ukupni prihodi za 2009. su planirani u iznosu 1.691.000,00 kn, a ostvareni su u iznosu 1.793.581,00 kn što je za 102.581,00 kn ili 6,1% više od plana.

Zajednica ostvaruje prihode od udjela u premijama osiguranja društava za osiguranje na temelju odredbe članka 46. Zakona o vatrogastvu. Tijekom 2009. spomenuti prihodi ostvareni su u iznosu 10.053,00 kn.

Društva za osiguranje izdvajaju sredstva u visini 5,0% od premije osiguranja od požara, od čega 40,0% uplaćuju na račun vatrogasne zajednice jedinice lokalne samouprave, odnosno područne vatrogasne zajednice na području na kojem se nalazi osigurana imovina.

Zajednica nije zatražila izvješće od društava za osiguranje o visini uplaćenih premija osiguranja za imovinu na području Zajednice, te stoga nema podataka o nenaplaćenim potraživanjima s tog osnova.

Državni ured za reviziju nalaže poduzimanje mjera za utvrđivanje nenaplaćenih potraživanja od udjela u premijama osiguranja, te svih zakonskih raspoloživih mjera naplate.

- 3.2. *Zajednica je prihvatile nalaz Državnog ureda za reviziju i navodi da se posredstvom Hrvatske vatrogasne zajednice poduzimanju mjere kojima bi se utvrdio odgovarajući način utvrđivanja potraživanja od udjela u premijama osiguranja od osiguravajućih društava na cijelom području Republike Hrvatske.*

III. MIŠLJENJE

1. Na temelju odredbi članaka 4. i 7. Zakona o državnoj reviziji, obavljena je financijska revizija Zajednice za 2009. Revizijom su obuhvaćeni financijski izvještaji i poslovanje. Izraženo je uvjetno mišljenje.
2. Postupci revizije su provedeni u skladu s INTOSAI revizijskim standardima i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora. Revizija je planirana i obavljena na način koji pruža razumno uvjerenje jesu li financijski izvještaji sastavljeni prema računovodstvenim propisima i standardima, a poslovanje usklađeno sa zakonima i drugim propisima.
3. Sljedeće činjenice su utjecale na izražavanje uvjetnog mišljenja:
  - Statut i ustroj Zajednice nisu usklađeni s odredbama Zakona o vatrogastvu jer su dva dobrovoljna vatrogasna društva s područja dvije susjedne jedinice lokalne samouprave pridružena Zajednici, a trebalo je osnovati ili područnu vatrogasnu zajednicu ili dobrovoljna vatrogasna društva iz drugih jedinica lokalne samouprave izravno udružiti u vatrogasnu zajednicu županije. Statutom nije utvrđen broj članova predsjedništva Zajednice, a broj članova skupštine ne odgovara u Statutu utvrđenom broju. (točka 1. Nalaza)
  - Poslovne knjige su vođene prema odredbama Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija. Bilješke uz financijske izvještaje nisu sastavljene. Rashodi za ugovore o djelu u iznosu 29.237,00 kn evidentirani su u okviru rashoda za zaposlene. U poslovnim knjigama nije evidentirana oprema u vrijednosti 47.843,00 kn, te potraživanja za naknade za korištenje opće korisnih funkcija šuma u iznosu 317.343,00 kn. Popis imovine (imovina vrijednosti 535.427,00 kn) i obveza na koncu 2009. nije obavljen. (točka 2. Nalaza)
  - Prihodi od udjela u premijama osiguranja ostvareni su u iznosu 10.053,00 kn, a Zajednica nije poduzela mjere za utvrđivanje nenaplaćenih potraživanja, te mjere za naplatu potraživanja. (točka 3. Nalaza)
4. Zajednica je osnovana u cilju unapređivanja, organiziranja i djelovanja dobrovoljnog vatrogastva, te promicanja interesa udruga dobrovoljnih vatrogasaca na području grada Otočca, te općina Brinje i Vrhovine. Osnivač Zajednice je grad Otočac. U Zajednici je udruženo pet dobrovoljnih vatrogasnih društava u kojima je prema matičnoj evidenciji članstva u 2009. bilo 100 članova. Zajednica koncem 2009. nema zaposlenih, a šest sezonskih vatrogasaca bilo je zaposleno u razdoblju od lipnja do rujna 2009. Financijski izvještaji za 2009., osim Bilješki uz financijske izvještaje, dostavljeni su u skladu s propisima. Prema podacima iz Izvještaja o prihodima i rashodima prihodi su ostvareni u iznosu 1.793.581,00 kn, a rashodi su izvršeni u iznosu 1.836.655,00 kn. Manjak prihoda nad rashodima za 2009. iznosi 43.074,00 kn. Preneseni višak prihoda iz prethodnih godina iznosi 213.314,00 kn, te višak prihoda raspoloživ u sljedećem razdoblju iznosi 170.240,00 kn. Vrijednosno najznačajniji su prihodi od donacija koje su dobivene od Osnivača i županijske vatrogasne zajednice u iznosu 1.029.561,00 kn ili 57,4% i prihodi po posebnim propisima (udio u naknadi za korištenje opće korisnih funkcija šuma) u iznosu 703.415,00 kn ili 39,2% ukupnih prihoda. Prihodi su korišteni za propisane namjene.

Zajednica koncem 2009. nema iskazanih potraživanja, iako su potraživanja od naknade za korištenje opće korisnih funkcija šuma iznosila 317.343,00 kn koja su naplaćena tijekom 2010. Vrijednosno najznačajniji rashodi su izvršeni za donacije (transferi dobrovoljnim vatrogasnim društvima za plaće i druge rashode) u iznosu 1.640.921,00 kn ili 89,3% ukupnih rashoda. Koncem 2009. Zajednica nema iskazanih obveza. Tijekom 2009. nisu izvršeni rashodi koji podliježu provođenju postupaka javne nabave s obzirom da su nabavljene robe i usluge vrijednosti 20.000,00 kn. Revizijom za 2009. utvrđene nepravilnosti i propusti koji se odnose na ustrojstvo Zajednice, računovodstveno poslovanje, te naplatu prihoda, utjecale su na izražavanje uvjetnog mišljenja.